

УДК 378.096
МРНТИ 14.35.06

С.С.Жакипбекова,¹ Ш.Б. Насреддин ²

¹ ғылыми жетекшісі, PhD, аға оқытушы, Абай атындағы ҚазҰПУ

² 7M01901 – Дефектология мамандығының 2 курс магистранты,
sharipa.bolatovna@mail.ru, Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қ., Қазақстан

МАГИСТРАНТТЫҢ ЖЕКЕ ҚАСИЕТТЕР МЕН КӘСІБИ ҚАСИЕТТЕРДІ ЖАҢҒЫРТУ САЛАСЫНДАҒЫ СӨЙЛЕУ ПРОЦЕСІН ЖӘНЕ ОНЫҢ БҰЗЫЛУЫН ЗЕРТТЕУ

Аңдатпа

Мақала болашақ логопедтің жеке қасиеттері мен кәсіби құзыреттерін зерттеуге арналған. Жұмыстың мақсаты – логопедтердің жеке және кәсіби ерекшеліктерін қалыптастыруды талдау. Құзыретті логопедті дайындау практикалық қызметтегі кәсіби негізгі білім мен шығармашылық ойлаудың іргелі үйлесімін білдіреді, зерттеу тәсілдеріне және нақты мәселелерді шешу қабілетіне байланысты педагогикалық жағдайлар магистрант-логопедтің ерекше жеке қасиеттеріне ие болуы керек екендігі жайында көрсетілген.

Бұл мақалада логопедиялық-түзету жұмыстарының формалары арқылы білікті логопед мамандығы туралы және бұл – этикалық, педагогикалық, психологиялық және әлеуметтік аспектілерде сөйлеу тілі зақымдалған балалармен тиімді қарым-қатынас жасауға қабілетті маман жайында айтылады.

Түйін сөздер: Магистрант, логопед, жеке қасиеттері, кәсіби қасиеттері, коммуникативті-креативті құзыреттілік, педагогикалық этика, ақпараттық-коммуникациялық құзыреттілік.

Жакипбекова С.С.¹, Насреддин Ш.Б. ²

¹научный руководитель, PhD, старший преподаватель

КазНПУ имени Абая,

²Магистрант 2 курса по специальности 7M01901 – Дефектология,
sharipa.bolatovna@mail.ru, КазНПУ имени Абая, г. Алматы, Казахстан

ИЗУЧЕНИЕ РЕЧЕВОГО ПРОЦЕССА И ЕГО НАРУШЕНИЙ В ОБЛАСТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ЛИЧНОСТНЫХ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ МАГИСТРАНТА

Аннотация

Статья посвящена изучению личностных качеств и профессиональных компетенций будущего логопеда. Цель работы – проанализировать формирование личностных и профессиональных особенностей логопедов. Подготовка грамотного логопеда предполагает фундаментальное сочетание основных профессиональных знаний и творческого мышления в практической деятельности, показано, что педагогические условия, связанные с исследовательскими подходами и умением решать конкретные задачи, должны обладать особыми личностными качествами магистранта-логопеда.

В данной статье речь пойдет о профессии квалифицированного логопеда через формы логопедико-коррекционной работы и специалиста, способного эффективно общаться с детьми с нарушениями речи в этическом, педагогическом, психологическом и социальном аспектах.

Ключевые слова: Магистрант, логопед, личностные качества, профессиональные качества, коммуникативно-креативная компетентность, педагогическая этика, информационно-коммуникационная компетентность.

S.S. Zhakipbekova¹ Sh.B. Nasreddin²

¹ scientific director, PhD, senior lecturer

Kazakh National Pedagogical University named after Abay

² 2-nd year master student, major in 7M01901 – Defectology,

sharipa.bolatovna@mail.ru, Kazakh National Pedagogical University named after Abay, Almaty, Kazakhstan

THE STUDY OF THE SPEECH PROCESS AND ITS VIOLATIONS IN THE FIELD OF MODERNIZATION OF PERSONAL AND PROFESSIONAL QUALITIES OF A GRADUATE STUDENT

Abstract

The article is devoted to the study of personal qualities and professional competencies of the future speech therapist. The purpose of the work is to analyze the formation of personal and professional characteristics of speech therapists. The training of a competent speech therapist involves a fundamental combination of basic professional knowledge and creative thinking in practice, it is shown that pedagogical conditions associated with research approaches and the ability to solve specific tasks should have special personal qualities of a speech therapist undergraduate.

This article will focus on the profession of a qualified speech therapist through the forms of speech therapy and correctional work and a specialist who is able to effectively communicate with children with speech disorders in ethical, pedagogical, psychological and social aspects.

Keywords: Undergraduate, speech therapist, personal qualities, professional qualities, communicative and creative competence, pedagogical ethics, information and communication competence.

Жоғары оқу орындарында енгізуде білім беру процесінің неғұрлым жоғары және сапалы жаңа деңгейіне көшуді көздейді. Инновациялық әлеуметтік-педагогикалық парадигма бұл кәсіби және жоғары талаптарды қарастыра отырып, болашақ логопедтің жеке дайындығы, сәйкесінше, магистранттардың тиісті бағытта түбегейлі жаңа дайындығының шұғыл қажеттілігі туындайтын болады. Құзыретті логопедтің заманауи дайындығы фундаменталды біріктірулерін білдіреді. Практикалық қызметтегі кәсіби базалық білім мен шығармашылық ойлау жаңалықтары, зерттеу тәсілдеріне және нақты педагогикалық жағдайларды шешуге бағытталған. Осылайша, нақтылау қажет және жеке қасиеттер мен кәсіби құзыреттерді қалыптастыру жолдарын айқындау болашақ логопедтер, магистранттардың тұлғалық сапасын көтеру маңызды.

Логопедиялық білім беру мазмұны – бұл жас ұрпақтың оны игеруі үшін білім беру саласына енгізілген әлеуметтік тәжірибенің бөлігі бар әрбір білім алушы үшін ішкі мазмұнды өндіру мақсатында өте маңызды. Уақыт өте келе кез-келген оқу құралдары, жоспарлар мен бағдарламалар ескіріледі. Білім беру жүйесінде үздіксіз болып жатқан инновациялық үдерістерге байланысты жаңа стандарттар, бағдарламалар, оқулықтар, оқу және әдістемелік құралдар әзірлеу талап етілетіні де белгілі. Қалыптастыру қазіргі заманғы маманның тұтас, адамгершілік, дамыған тұлға ретінде қалыптасуымен, сондай-ақ жоғары білім беру жүйесінде жүзеге асырылатын кәсіби дайындығымен тығыз байланысты.

Логопедтің жеке қасиеттерін қалыптастыру мәселесі келесі қасиеттер жиынтығын қажет етеді:

1. адамдармен жұмыс кезінде тұрақты әл-ауқат;
2. қарым-қатынас қажеттілігі;
3. өзіңізді басқа адамның орнына қою мүмкіндігі;
4. басқа адамдардың ниеті мен көңіл-күйін тез түсіну қабілеті;
5. Әр түрлі адамдардың жеке қасиеттері туралы ақпаратты жақсы есте сақтау қабілеті.

Мұндай кәсіптің адамы оқыту мен тәрбиелеу, дамыған коммуникативті мәдениетке, өзін-өзі реттеудің жоғары деңгейіне ие. Сонымен қатар, логопедке тән ерекше жеке қасиеттер бар. Олар дамуында ауытқулары бар балалармен жұмыс істейтіндіктен, мұндай жағдайда балаларға педагогикалық оптимизм, мейірімділік пен сүйіспеншілікті қажет етеді.

Логопед міндетті – сөйлеу тілі зақымдалған балаларды оқыту және баланың ішкі әлемін түсіну, жағымды педагогикалық нәтижені болжау және проблемаларды шешудің оңтайлы жолдары мен мақсатқа жетудің құралдарын табу. Магистрант-логопедке ғылымның әртүрлі салаларындағы жалпы хабардарлық, биомедициналық пәндерді, психология мен педагогиканы терең білу, креативтілік,

педагогикалық оптимизм, ұстамдылық, әртүрлі пәндерді оқыту әдістемесін, педагогикалық техниканы меңгеру сияқты жеке қасиеттер қажет.

Мұғалім-логопедтің жеке ерекшелігі – "ерекше білімді қажет ететін балаларға" деген сүйіспеншілік, онсыз өнімді педагогикалық іс-әрекет мүмкін болмайды. Түзету-дамыту барысында мүмкіндігі шектеулі балалардың педагогикалық процесі баланың жеке басына әсер етудің әртүрлі әдіс пен әдістерін қолдану қажеттілігін тудырады. Қазіргі заманғы логопед білім мен педагогикалық шеберлікті үнемі жетілдіруге ұмтылуы керек.

Магистранттар балалардың іс-әрекетінің әртүрлі бұзылыстарына "жауап ретінде" педагогикалық мінез-құлықтың эмоционалды және мазмұнды әдістерін игеруі, қиындықтар мен қақтығыстардың себептерін анықтай білуі, оларды шешудегі өз рөлін түсінуі қажет.

Логопед интегративті ойлауға ие болуы керек, оның негізінде талдау мен синтездеу, ойлау эксперименті, себеп пен тергеу байланыстарын көру, белгілі бір жағдайда мәселені шешудің құралдары мен формаларын іздеу-түзету әсер ету әдістерінің бинациясы ретінде қарастыру маңызды. Айта кететін жайт, осы бағыттағы магистранттарды оқытуда педагогика, арнайы (түзету) педагогика, психология, физиология, невропатология, психиатрия сияқты ғылымдардың тоғысындағы теория мен практиканың интеграциясын қалыптастыру керек. Жетістіктер негізінде логопедтердің кәсіби және жеке құзыреттерін біріктіруге байланысты пәндер мүмкіндігі шектеулі балалармен педагогикалық жұмыс барысында іс-әрекетті ұйымдастыруға, сөйлеу бұзылыстарын түзетуге мүмкіндік береді. Теориялық дайындық арнайы педагогика саласындағы ғылыми зерттеулердің негізгі бағыттарын көрсетеді, практикалық болашақ мамандарды мүмкіндігі шектеулі балаларды түзете-дамытушылық оқытумен және тәрбиелеуімен таныстырады.

Болашақ логопедтердің жеке қасиеттерін қалыптастырудың тиімді әдісі ретінде балаларға арналған мамандандырылған мекемелер базасында волонтерлік қызмет көрсете білу. Бұл ретте мынадай қағидалар іске асырылады:

1. Әлеуметтік-мәдени, ол мәдени, моральдық еріктілердің есебінен тұратын қоғамда қабылданған құндылықтарды, адамгершілік нормаларды;
2. Траекторияны есепке ала отырып, оларды көздейтін адам баласының жеке ерекшеліктерін дамыту, жеке бағытын түзету және дамыту, әртүрлі әлеуметтік институттармен өнімді қарым-қатынас орнату тәсілі;
3. Баланың әлеуметтік өсуіне және оның әлеуметтік өсуіне бағытталған әлеуметтік тәрбиені жатқызу;
4. Толерантты сана-сезімін қамтитын тану даралығын, оның даму ерекшеліктеріне қарамастан жүзеге асыру;
5. Білім беру процесінің барлық қатысушыларындағы белсенділіктің барлық түрлерін дамытуға бағытталған белсенділікті ынталандыру.

Логопедтің кәсіби қызметінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларға үлкен мән беріледі. Олар заманауи білім берудің ажырамас бөлігіне айналды, бұл оқытудың жаңа педагогикалық технологияларының пайда болуына, сондай-ақ ақпараттық-коммуникациялық құзыреттілікті қалыптастыру және дамыту қажеттілігіне әкелді. Қазіргі уақытта логопедияның отандық тәжірибесінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар құралдарының барлық спектрі толық қолданылмайды. Сонымен қатар, логопедтерді даярлау процесінде сөйлеу қабілеті бұзылған балалармен жұмысты технологиялық қамтамасыз етуді дербес дамыту дағдыларын қалыптастыруға тиісті көңіл бөлінбейді.

Логопед жұмысында компьютерлік технологияларды қолданудың негізгі бағыттары болып табылады:

1. оқу және дамыту бағдарламаларының мүмкіндіктерін пайдалану, мысалы, "Біз сөйлеуді дамытамыз", "Өріптер мен сөздерді үйренеміз", "Грамматика және жазу негіздері" және т. б.;
2. интернет мүмкіндіктерін пайдалану – кәсіби сайттардағы байланыс, ата-аналармен өзара әрекеттесу тәсілі. Сондай-ақ, Дүниежүзілік компьютерлік желі қажетті ақпараттың қоймасы болып табылады (мақалалар, сабақ жоспарлары, сөйлеу және көрнекі материалдар); дидактикалық ойындар (лото, домино және т. б.); үлестірме материал (артикуляциялық гимнастика жаттығуларын орындау сипаттамасы, үй тапсырмалары); слайд-шоу және презентациялар (фронтальды, жеке, кіші топтық сабақтарда, педагогикалық кеңестерде, әдістемелік бірлестік отырыстарында суреттер);
3. Ақпараттық-коммуникациялық құзыреттілікті қалыптастыру, жаңа ақпараттық технологиялардың тиімділігін көрсету арқылы түзету және сөйлеу терапиясының дәстүрлі формаларын толықтыру.

Магистранттар медиа-материалдарды сөйлеуді зерттеу кезеңінде қолдануға болатындығын түсінеді, логопедиялық сабақтың әр түрлі кезеңдерінде – баланы жұмысқа қосқан кезде, негізгі материалды түсіндіргенде, алған білімдерін бекіту кезінде. Болашақ логопед зерттеу жүргізу үшін әзірлеу немесе таңдау жасай алуы керек.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе, сөйлеу терапиясындағы қазіргі тенденциялар білім беру жеке тұлғаның белгілі бір бөлігін қалыптастыру мен дамытуды қамтиды және магистранттардың кәсіби қасиеттерін дамытады. Осылайша, құзыретті логопед этикалық тұрғыдан балалармен тиімді қарым-қатынас жасауға қабілетті және дайын маман, педагогикалық, психологиялық және әлеуметтік балалардың сөйлеу мүмкіндіктерін зерттеу технологияларын толық меңгереді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1 Сергеева А.И. *Возможности синквейна в развитии рефлексивных способностей будущих бакалавров дефектологического образования // 2015. – С. 9-16.*

2 Федянина Е.В. *Учитель-логопед как субъект коррекционно-педагогической деятельности // Материалы Первого Международного форума работников образования: Сборник научных трудов. 2013. – С. 44-47.*

3 Фуряева Т.В. *Формирование гуманистического дискурса учителя-логопеда в дополнительном профессиональном образовании // Сибирский педагогический журнал. 2014. – С. 118-125.*

4. Шилова Е.А. *Использование возможностей сетевого взаимодействия в процессе формирования профессиональных компетенций у студентов-логопедов // 2016. – С. 206-210.*

УДК 376.37
МРНТИ 14.29.27

А.Е. Амирова¹, М.И. Қабделдаева²

¹*педагог-психолог, педагог-логопед,*

²*Алматы қаласы білім басқармасының*

«Даму интеллектуалдық қабілеті төмен балаларға арналған

№7 арнайы (түзету) мектеп-интернаты» КММ, Алматы қаласы,

Алматы қ., Қазақстан, e-mail: anara-amir15@mail.ru, kabdeldaeva.moldir@mail.ru

**ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫҢ ТҮЛҒАЛЫҚ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН ДАМУДА ПСИХОЛОГ ПЕН ЛОГОПЕД РӨЛІ**

Аңдатпа

Арнайы (мектеп-интернаттарда) оқыту – интеллектуалдық және психофизикалық дамуы бұзылған балаларды әлеуметтендіруге, өз-өзіне қызмет жасауын қалыптастыруға бағытталған, жеке дамуына, өмірлік маңызы бар қажетті білім мен білікті, дағдыны меңгеруге, кедергісіз әлеуметтік ортаға бейімделуге ықпал ететін түзету-дамытушылық оқыту мен тәрбиелеу жүзеге асырылады. Осының негізінде, мектеп психологтарының, дефектолог, логопед мамандарының маңызы өте зор. Бұл мақаламызда педагог-психологтарға, дефектолог, логопед мамандарына зияткерлік және психофизикалық дамуында ауытқулары бар оқушылармен жұмыс істеу кезіндегі өз қызметіміздің үлгісін ұсынамыз. Сонымен қатар, оқушылардың ата-аналарында туындаған мәселелерді шешу жайында да айқын көрсетіледі. Мектептің, оқушының, ұстаздың рөлі, олардың бір-біріне байланысы және бірлесе жасаған іс-әрекеттері көрсетіледі. Мектеп педагог-психологының түзете-дамыту жұмысы балалардың танымдық, эмоционалды-тұлғалық және әлеуметтік ортаға және өзін-өзі тануына бағытталған. Бұл мақалада психологиялық тәрбиенің негізгі мақсаты, міндеттері, тәрбиенің формалары, түзету жұмыстары, әдістемелері көрсетіледі.

Түйін сөздер: кедергісіз, түзету-дамыту, дефектология, ахуал, диагностика, әлеуметтік, зияты зақымдалған балалар.